

Ολομέλεια Προέδρων Δ.Σ. – Λάρισα – 1.11.2019

Χαιρετισμός

Κυρίες και Κύριοι συνάδελφοι,

Είναι ιδιαίτερη τιμή και χαρά για μένα να απευθύνω τον σημερινό χαιρετισμό στην ιστορική πόλη της Λάρισας, η οποία έχει συμβολική αξία για τον ελληνισμό, ως τόπος συγκρητισμού του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού, της βυζαντινής αυτοκρατορίας, της επαναστατημένης Θεσσαλίας και της νεώτερης Ελλάδας. Οι Λαρισαίοι και οι Θεσσαλοί εν γένει, παραδειγματικά γενναίοι, αγωνίστηκαν ανέκαθεν, με αυταπάρνηση και αυτοθυσία, για την προκοπή και την ελευθερία. Για μας τους δικηγόρους, που έχουμε ταχθεί, κατά την θεσμική μας αποστολή, στην διαφύλαξη του ιδεώδους της ελευθερίας και στην επικράτηση του κράτους δικαίου, η ιστορική παρακαταθήκη της του τόπου αυτού, είναι φάρος έμπνευσης και δράσης.

Θέλω να ευχαριστήσω θερμά την Πρόεδρο και το Διοικητικό Συμβούλιο του Δικηγορικού Συλλόγου Λάρισας, **Νικολέττα Μπασδέκη**, για την θερμή υποδοχή, την υποδειγματική φιλοξενία και την άρτια διοργάνωση αυτής της Ολομέλειας.

Η Ολομέλεια αυτή ξεχωρίζει κατ' αρχάς γιατί είναι η πρώτη Ολομέλεια που διεξάγεται μετά τις ιστορικές αποφάσεις του ΣτΕ για την **αντισυνταγματικότητα της ασφαλιστικής αντιμεταρρύθμισης Κατρούγκαλου**. Ας είναι, λοιπόν, η Ολομέλεια της Λάρισας το έναυσμα για την ενατένιση του

επαγγελματικού μας μέλλοντος με αυτοπεποίθηση και αισιοδοξία.

Το **ασφαλιστικό** ήταν και παραμένει το πλέον φλέγον ζήτημα, που ταλάνισε, ταλανίζει και κατατρώχει κάθετα τον κλάδο τα τελευταία χρόνια. Το σώμα, και δη η προηγούμενη Ολομέλεια υπό την Προεδρία του Βασίλη Αλεξανδρή, διήλθε μια από τις δυσκολότερες περιόδους που έχει βιώσει, καθώς στα χέρια της έσκασε η **βραδυφλεγής βόμβα του ασφαλιστικού**.

Βρεθήκαμε τότε μπροστά σε ένα **υπαρξιακού χαρακτήρα δίλημμα**.

Έπρεπε να επιλέξουμε ανάμεσα στην αποδοχή του επαγγελματικού μας θανάτου και στην αγωνιστική ανάδειξη των αυτονόητων και συνάμα δίκαιων αιτημάτων μας, αναλαμβάνοντας το αντίστοιχο κόστος. Ο δρόμος που διαλέξαμε, παρά τις αναμφισβήτητες δυσκολίες, πίστευα και πιστεύω ότι ήταν ο σωστός. Ήταν **στάση ευθύνης, αυτοσεβασμού και αλληλεγγύης**.

Με ομοψυχία, δημοκρατική νομιμοποίηση, μέσω των αλληπάλληλων αποφάσεων ιδίως της Ολομέλειας, υπερασπιστήκαμε μαχητικά τις θέσεις του κλάδου, με αποκορύφωμα την πεντάμηνη αποχή. Μέσα από τον αγώνα αυτόν γεννήθηκε το ούτω αποκληθέν «**κίνημα της γραβάτας**», που **λοιδωρήθηκε σκαιά από κάποιους που μίλησαν για «γραβατόδεντρα» και άλλα τινά που χαρακτηρίζουν και απαξιώνουν μόνον τους ίδιους**.

Το κίνημα αυτό ήταν μια ύστατη κραυγή αγωνίας στον αγώνα για **προσωπική και επαγγελματική αξιοπρέπεια**.

Με θάρρος και αυταπάρνηση δώσαμε τη μάχη για την επαγγελματική μας υπόσταση και ανάπτυξη. Διεκδικήσαμε το δικαίωμα στη βελτίωση των επαγγελματικών μας συνθηκών και των αμοιβών μας. Αποκρούσαμε τη στείρα, αδιέξοδη λογική της **επαγγελματικής μας καθήλωσης και της ισόβιας ομηρίας σε αποδοχές της τάξης των 10.000 € ετησίως**, που οραματίζονταν οι τότε πολιτικοί ταγοί, εκείνοι που πρόδοσαν τις προσκοδίες του σώματος, παρότι προέρχονταν οι ίδιοι από αυτό. Με μια λέξη απαιτήσαμε ένα καλύτερο μέλλον.

Οι δικηγόροι βρεθήκαμε μπροστάρηδες σ' έναν αγώνα με τον οποίον **συντάχθηκαν σταδιακά όλοι οι ελεύθεροι επαγγελματίες – επιστήμονες**, συγκροτώντας για πρώτη φορά **ενιαίο μέτωπο**. Η προσπάθεια αυτή είχε **κοινωνική απήχηση** και ευρύτερη αποδοχή. Είχε μαζικότητα, πυγμή και αποφασιστικότητα. Κυρίως, όμως, πλαισιώθηκε με **εδραία νομική και αναλογιστική τεκμηρίωση**, την οποία αναδείξαμε επιτυχώς και στο πλαίσιο της αντιδικίας. Ο τεκμηριωμένος δημόσιος και δικανικός λόγος κατέρριψε -και στο δικαστικό *forum* και στην **κοινωνία**- τα ιδεολογήματα και τις ανεπείριστες ασφαλιστικές εμμονές της τότε πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου Εργασίας.

Σήμερα, που αποτιμούμε την ως τώρα πορεία μας, δεν πρέπει να κάνουμε πως δεν βλέπουμε ή πως δεν είδαμε φαινόμενα που μας πλήγωσαν. Η κριτική πρέπει να είναι ειλικρινής και θαρραλέα. Ο κλάδος πέρασε από πολύ μεγάλη **εσωστρέφεια**. Χτυπήθηκε **εντός και εκτός των τειχών**. Δέχτηκε, τόσο από φίλια

όσο και από εχθρικά πυρά, μαζικές «ριπές» που ταλαιπώρησαν τη συνοχή, την ενότητα και την αποτελεσματικότητά του. Εκείνοι που κρύφτηκαν από τους αγώνες βρήκαν την ευκαιρία να εκμεταλλευτούν τη δικαιολογημένη κόπωση του σώματος από την πολύμηνη αποχή -που όμως είχε αποφασιστεί από τα συλλογικά μας όργανα, και μάλιστα κατά κανόνα με ομόφωνες αποφάσεις- για να διχάσουν, να διαιρέσουν και να καγχάσουν μετά για την αποτυχία στην οποία πόνταραν. Έτσι έχουν μάθει να κάνουν πολιτική στον κομματικό σωλήνα που μεγάλωσαν, ως κρυπτόμενοι πεμπτοφαλαγγίτες, ως δούρειοι ίπποι, που αδιαφορούν για το κοινό καλό.

Όλοι αυτοί πήραν την απάντησή τους. Και την απάντηση δεν την έδωσε μόνο το δικαστήριο, την έδωσε σύσσωμο το δικηγορικό σώμα που τους απομόνωσε καθ' όλη τη διάρκεια του αγώνα μας, καταδικάζοντάς τους στην πολιτική και συνδικαλιστική φορμόλη.

Η απόφαση του ΣτΕ αποτελεί ιστορική δικαίωση των αγώνων μας. Σε μια δικαστική διαμάχη με τόσο σημαντικά διακυβεύματα συνταγματικά, ασφαλιστικά, πολιτικά, συνδικαλιστικά, δεν διαδραματίζει κομβικό ρόλο μόνο η νομική και επιστημονική τεκμηρίωση· αποφασιστική σημασία είχαν, όπως αποδείχθηκε εν τοις πράγμασιν, οι δημόσιες δράσεις και η δημοσιοποίηση, με τον τρόπο αυτό, οργανωμένου, πειστικού αντιλόγου απέναντι στην κυβερνητική μονομέρεια, ιδεοληψία και αναληψία.

Η δικαστική κρισιολόγηση δεν λαμβάνει ποτέ χώρα σε ιστορικό και κοινωνικοπολιτικό κενό. Στο ασφαλιστικό, το αρραγές μέτωπο των ελευθέρων επαγγελματιών –

επιστημόνων κατέδειξε με επιτυχία τις αντιφάσεις ενός απροκάλυπτα εισπρακτικού ασφαλιστικού συστήματος.

Αξίζει μάλιστα να θυμηθούμε ότι οι προσπάθειες αυτές **απέδωσαν καρπούς πολύ πριν την απόφαση του ΣτΕ**. Ο συντεταγμένος συνδυασμός των μαζικών κινητοποιήσεων και του τεκμηριωμένου αντιλόγου ήταν που επέτρεψε τελικώς την επαγγελματική μας επιβίωση πριν εκδοθεί **-με αδικαιολόγητα μάλιστα καθυστέρηση-** η δικαστική απόφαση. Θυμίζω ότι αρχικώς στο ασφαλιστικό δεν υπήρχαν ούτε **εκπτώσεις για τους νέους** ασφαλισμένους, ούτε **αντιστρόφως προοδευτικές εκπτώσεις** επ' ωφελεία των πιο αδύναμων οικονομικά, ούτε **συμψηφισμός εισφορών με τα γραμμάτια**, ούτε **εξίσωση των αμειβομένων με ΤΠΥ σε έως δύο εργοδότες με τους εμμίσθους** (με καθεστώς δηλ. ευνοϊκότερο από ό,τι προβλέπεται για το φόρο εισοδήματος), ούτε **μείωση κατά 50% των εισφορών όσων έχουν κλείσει 40 χρόνια δικηγορίας** -μέτρο που κράτησε το σύστημα όρθιο καθώς οι συνάδελφοι που συνεχίζουν να εργάζονται και να εισφέρουν στο σύστημα μετά τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος, είναι βασική ζωογόνο δύναμη της κοινωνικής ασφάλισης, αφού και εισφορές καταβάλλουν και συντάξεις εξοικονομούνται. Αυτές ήταν ζωτικής φύσεως κατακτήσεις πολύ πριν εκδοθούν οι αποφάσεις του ΣτΕ.

Με τις συνεχείς παρεμβάσεις μας, και υπό τη δαμόκλειο σπάθη μιας επικείμενης αρνητικής δικαστικής έκβασης, η προηγούμενη Κυβέρνηση αναδιπλώθηκε από τις αρχικές της θέσεις και ψήφισε το **v. 4578/2018**, με τον οποίο **μειώνονται οι ασφαλιστικές εισφορές** κύριας σύνταξης, επικουρικής ασφάλισης και εφάπαξ των αμίσθων δικηγόρων καθώς και οι

ασφαλιστικές εισφορές επικουρικής ασφάλισης και εφάπαξ των εμμίσθων δικηγόρων.

Παράλληλα, η αγωνιστική μας προσπάθεια είχε ως αποτέλεσμα οι προβλεπόμενες **εκπτώσεις να διατηρηθούν** για τις εισφορές κύριας σύνταξης και υγειονομικής περίθαλψης, να προχωρήσει η **εκκαθάριση και πληρωμή** (στο 100%) από τον ΕΦΚΑ μέχρι 31.12.2019 των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων του ΤΥΔΑ και ΤΥΔΕ, που αφορούν τα έτη από 1.1.2006 και εντεύθεν, **να επιστραφούν επιτέλους στους δικαιούχους** (άμισθους) δικηγόρους τα ποσά που είχαν αχρεωστήτως καταβληθεί ως ασφαλιστικές εισφορές στον ΕΦΚΑ, και μάλιστα να εξασφαλιστεί η **μεταφορά των υπολοίπων στα επόμενα έτη** (κάτι που στην αρχή δεν προβλεπόταν).

Ικανοποιήθηκε **μετά από 7 έτη**, το πάγιο αίτημα του κλάδου για θεσμοθέτηση «**βοηθήματος ανεργίας**» για τους δικηγόρους – ελεύθερους επαγγελματίες. Υπάρχουν ασφαλώς αδυναμίες, κυρίως λόγω των αυστηρών όρων χορήγησης του βοηθήματος, τις οποίες έχουμε επισημάνει μετ' επιτάσεως και αναμένουμε πλέον από τη νέα Κυβέρνηση την βελτιωτική τροποποίηση της θεσπισθείσας ΚΥΑ.

Ικανοποιήθηκε επίσης το πάγιο αίτημα του σώματος για αποσύνδεση της δικηγορικής ιδιότητας από την υποχρεωτική ασφάλιση.

Η ένταξη, μετά από αίτημά μας, των δικηγόρων και των ελευθέρων επαγγελματιών στην ρύθμιση του **ν. 4611/2019** για τις φορολογικές και ασφαλιστικές οφειλές (**120 δόσεις**), που αποτέλεσε πάγια θέση του δικηγορικού σώματος, δίνει ανάσα

σε μεγάλο αριθμό οφειλετών, που έχουν βρεθεί σε δεινή οικονομική θέση λόγω συσσωρευμένων οφειλών τους προς την φορολογική και ασφαλιστική διοίκηση.

Παράλληλα, προς αντιμετώπιση της υπέρμετρης οικονομικής επιβάρυνσης των συναδέλφων με αναδρομικές ασφαλιστικές εισφορές επικούρησης και εφάπαξ, για τις οποίες τα ειδοποιητήρια εκδόθηκαν με τεράστια καθυστέρηση, χωρίς ευθύνη των ασφαλισμένων, πετύχαμε την **επιμήκυνση των δόσεων αποπληρωμής από 24 σε 36.**

Σήμερα, μετά την απόφαση του ΣτΕ βρισκόμαστε μπροστά σε μια νέα πραγματικότητα και αναμένουμε απτά αποτελέσματα για όλους μας στο πλαίσιο της υποχρεωτικής συμμόρφωσης της Πολιτείας.

Διότι εκείνο που προέχει τώρα είναι ο **απόλυτος σεβασμός και η απαρέγκλιτη τήρηση της δικαστικής απόφασης** από την εκτελεστική εξουσία, όπως επιτάσσει ο συνταγματικός μας πολιτισμός, και οι βασικοί του πυλώνες, το **κράτος δικαίου** και η **διάκριση των εξουσιών**, και μάλιστα **ασχέτως δημοσιονομικών επιπτώσεων.**

Σπεύδω να τονίσω ότι οι ασφαλιστικές ελαφρύνσεις του **ν. 4578/2018**, που αποτέλεσαν συνέχεια της διεκδικητικής προσπάθειας του σώματος, στις οποίες σύντομα αναφέρθηκα, **ουδόλως αναιρούν την αυτοτελή υποχρέωση της Κυβέρνησης να συμμορφωθεί με το περιεχόμενο της δικαστικής κρίσης** που, δεν απαγορεύει επί της αρχής τη συσχέτιση των ασφαλιστικών εισφορών με το εισόδημα, **αλλά επιτάσσει την ίση μεταχείριση όλων των ασφαλισμένων, δια της εξομοίωσης**

της ασφαλιστικής επιβάρυνσης μεταξύ μισθωτών και ελευθέρων επαγγελματιών.

Βεβαίως, στο ίδιο αποτέλεσμα, ήτοι τον αυτονόητο και αναγκαίο εξορθολογισμό του συστήματος, με την ουσιώδη μείωση των καταβλητέων εισφορών, συντείνει η **οικονομική αναγκαιότητα της επαγγελματικής επιβίωσης των κλάδων εκείνων, που μάχονται αυτοδύναμα για την επιβίωσή τους και εισφέρουν σταθερά στην εθνική οικονομία.**

Στο πλαίσιο αυτό θεωρώ σημαντικό -στο μείζον ζήτημα των εισφορών- να διατηρηθεί η κατώτερη ασφαλιστική κατηγορία στο σημερινό ύψος (κατώτερης εισφοράς), με δυνατότητα επιλογής ανώτερης ασφαλιστικής κλάσης υπό όρους ανταποδοτικότητας και ελεύθερης επανόδου σε κατώτερη ασφαλιστική κλάση, να αποσυνδεθούν οι εισφορές από τον εκάστοτε κατώτατο μισθό και οι εισφορές ΕΤΕΑΕΠ να μην υπερβούν το ύψος που προβλέπει ο ν.4578/2018, ενώ το καθήκον υποστήριξης των νέων συναδέλφων επιβάλλει να είναι μειωμένες οι εισφορές της πρώτης πενταετίας ασφάλισης, χωρίς η διαφορά από την ελάχιστη εισφορά να συνιστά οφειλή.

Αυτονόητο είναι ότι τα κεκτημένα που με μόχθο επιτύχαμε πρέπει να διατηρηθούν, όπως ιδίως ο συμψηφισμός των γραμματίων προκαταβολής εισφορών με τις οφειλόμενες εισφορές ΕΦΚΑ και ΕΤΕΑΠ, η εκκαθάριση και επιστροφή των πιστωτικών υπολοίπων, η μηνιαία καταβολή εισφορών και οι εκπτώσεις σε περίπτωση μητρότητας και 40ετίας.

Τέλος, επάναγκες είναι να αυξηθεί η εθνική σύνταξη και να αυξηθούν τα ποσοστά αναπλήρωσης των συντάξεων (ως προς το ανταποδοτικό σκέλος).

Ασφαλώς, θα διατυπωθούν πολλές προτάσεις και με μεγαλύτερη λεπτομέρεια, μέσα από τη διαλογική συζήτηση που θα ακολουθήσει.

Η ουσία είναι όμως, ότι έχουμε την ευκαιρία και το καθήκον να χτίσουμε ένα κοινωνικοασφαλιστικό σύστημα που ερείδεται στις αρχές της αναλογικότητας, της ανταποδοτικότητας, της αναλογιστικής ισορροπίας, της ίσης μεταχείρισης και της κοινωνικής αλληλεγγύης.

Θέλω από το βήμα αυτό να ευχαριστήσω θερμά όλους όσοι συμπαραστάθηκαν ενεργά στην προσπάθειά μας, εντός και εκτός Ολομέλειας και να υποσχεθώ ότι ο αγώνας μας είναι ιερός και, μετά την νίκη στο ΣτΕ, είναι αυτονόητο ότι θα τον συνεχίσουμε με αμείωτη ένταση επ' ωφελεία όλων των συναδέλφων, ιδίως των οικονομικά πιο αδύναμων.

Αν υπάρχει ένα δίδαγμα από την πορεία του μακρού, σκληρού αλλά κερδοφόρου αγώνα είναι η πάγια πεποίθησή μου, ότι **μόνοι χαμένοι αγώνες είναι όσοι δεν δόθηκαν με τα κατάλληλα μέσα, και όσοι δεν δόθηκαν ποτέ.**

Η αναμφίβολη σημασία του ασφαλιστικού δεν πρέπει, όμως, να επισκιάζει τη διαρκή προσπάθεια αυτής της Ολομέλειας για την **αναβάθμιση του συστήματος απονομής της Δικαιοσύνης.**

Πρόσφατα η Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ, αξιοποιώντας στατιστικά στοιχεία του ευρωπαϊκού Κοινού Κέντρου Ερευνών (JRC/2017), της επιτροπής αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας της δικαιοσύνης (CEPEJ) του Συμβουλίου της Ευρώπης καθώς και άλλων διεθνών οργανισμών, διαπίστωσε τα εξής **ανησυχητικά στοιχεία για την ποιότητα και την ταχύτητα απονομής της δικαιοσύνης στη χώρα μας, σε σχέση με τα υπόλοιπα 27 κράτη-μέλη της ΕΕ:**

α1) Αναγκαίος χρόνος για την εκδίκαση αστικών και εμπορικών υποθέσεων αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας:

η Ελλάδα κατέχει την **20η θέση**, με μέσο χρόνο εκδίκασης σε πρώτο βαθμό λίγο κάτω από τις 400 ημέρες.

α2) Αναγκαίος χρόνος για την εκδίκαση διοικητικών υποθέσεων:

η Ελλάδα κατέχει την **21η θέση**, με μέσο χρόνο εκδίκασης σε πρώτο βαθμό λίγο κάτω από τις 1000 μέρες.

β1) Αριθμός εκκρεμών αστικών και εμπορικών υποθέσεων αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας (σε πρώτο βαθμό/ανά 100 κατοίκους):

Η Ελλάδα βρίσκεται στη **18η θέση** ανάμεσα στα κράτη μέλη της ΕΕ με βάση στοιχεία του έτους 2015.

β2) Αριθμός εκκρεμών διοικητικών υποθέσεων (σε πρώτο βαθμό/ανά 100 κατοίκους):

Η Ελλάδα βρίσκεται στην **24η θέση** κατάταξης ανάμεσα στα κράτη μέλη της ΕΕ με βάση στοιχεία του έτους 2015.

γ1) Ποσοστό εκδίκασης αστικών και εμπορικών υποθέσεων αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας (λόγος εκδικασθεισών

υποθέσεων σε σχέση με εισαχθείσες στο σύστημα υποθέσεις εντός του έτους 2015):

Η Ελλάδα βρίσκεται στη **17η θέση**, με ποσοστό 100%.

Για τη διοικητική δικαιοσύνη δεν χρειάζεται να αναφέρουμε πολλά. Και μόνο ο χρόνος προσδιορισμού δικασίμου σε υποθέσεις ουσίας, που στην Αθήνα φθάνει τα 4 έτη, δείχνει το μέγεθος του προβλήματος.

Η αναμφισβήτητη τεράστια καθυστέρηση στην απονομή της δικαιοσύνης και η πρόδηλη **συγκριτική υστέρηση** της χώρας μας καταδεικνύουν εναργώς την **πλήρη αποτυχία όλων των νομοθετικών πρωτοβουλιών επιτάχυνσης της δικαιοσύνης, με προεξάρχουσες εκείνες που επέβαλαν στη χώρα οι δανειστές**, οι οποίοι απέτυχαν όχι μόνο στους περιώνυμους οικονομικούς πολλαπλασιαστές, αλλά σίγουρα και στους «**δικονομικούς πολλαπλασιαστές**», καθώς οι νομοθετικές παρεμβάσεις που έγιναν καθ' υπόδειξή τους, συνοδεύονται από υστέρηση αντί για πρόοδο.

Κατά την αντίληψη των δανειστών προφανώς η Ελλάδα ήταν ένα κράτος φιλικό προς τον οφειλέτη, καθώς έθετε για εκείνους ανυπέρβλητα ή δυσυπέρβλητα εμπόδια στον δανειστή για να ικανοποιήσει την απαίτησή του. Η ομολογημένη επιδίωξη του επιβληθέντος από τους δανειστές νέου ΚΠολΔ ήταν η ταχεία ολοκλήρωση της διαγνωστικής δικής για την απόκτηση εκτελεστού τίτλου και η λυσιτελής αναγκαστική εκτέλεση για την άμεση ικανοποίηση του συνόλου της απαίτησης, επ' ωφελεία ιδίως του δανειστή – χρηματοπιστωτικού ιδρύματος. Έχει γίνει κοινή συνείδηση ότι σε αυτήν την δικονομική εξίσωση **τα θεμελιώδη δικαιώματα των πολιτών ήταν ο μεγάλος απών.**

Εκείνο όμως που είναι ακόμα πιο κραυγαλέο είναι ότι αντί για την επιθυμητή επιτάχυνση, επήλθε *-αναπόδραστα λέω εγώ-* **επιβράδυνση** στην απονομή της δικαιοσύνης. Η εμπειρία όσων διακονούμε την δικηγορία και την δικαιοσύνη είναι αδιάψευστος μάρτυρας. 4 χρόνια μετά την εφαρμογή του νέου Κώδικα οι δικάσιμοι είναι πολύ συντομότερες στις ειδικές διαδικασίες, όπου η διαδικασία παρέμεινε ως επί το πλείστον αμετάβλητη, και **πολύ μακρότερες στην τακτική διαδικασία, που αποτέλεσε το επίκεντρο της δικονομικής «αντιμεταρρύθμισης».**

Θυμίζω ότι το δικηγορικό σώμα, κατά το στάδιο εκπόνησης του νέου ΚΠολΔ, στήριξε έμπρακτα την εναλλακτική πρόταση της **«Επιτροπής Κράνη»** για ένα διαφορετικό δικονομικό οικοδόμημα που θα επέτρεπε την επίτευξη των στόχων που από την αρχή είχαμε θέσει, δηλ. τη διαφύλαξη των δικονομικών δικαιωμάτων και την πραγματική επιτάχυνση. Παρά το ότι το πόνημα της Επιτροπής εκείνης προσέκρουσε στις συμπληγάδες, αφενός της στείρας άρνησης των δανειστών και αφετέρου της ομολογημένης αδυναμίας της τότε Κυβέρνησης να αγγίξει τον Κώδικα ακόμη και σε ελάχιστους σημασίας ζητήματα, είναι ευτυχής συγκυρία ότι ο Πρόεδρος της τότε Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής, Δημήτριος Κράνης, βρίσκεται σήμερα ανάμεσά μας υπό την ιδιότητα του Υφυπουργού Δικαιοσύνης και μπορεί πλέον, από τη θέση αυτή να συμβάλει, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, στη διόρθωση των νομοθετικών ανοσιουργημάτων -σε ό,τι αφορά ιδίως τις ΚΠολΔ 237, 938- που προηγήθηκαν.

Η συγκυρία είναι κατάλληλη καθώς έχουν παρέλθει άνω των 3 ετών από την εφαρμογή του νέου κώδικα και οι αρχές καλής

νομοθέτησης , ήδη δε και το νεοπαγές **άρθρο 56 ν. 4622/2019**, επιβάλλουν την αξιολόγηση της μέχρι σήμερα εφαρμογής και την εισαγωγή διορθωτικών παρεμβάσεων.

Το δικηγορικό σώμα επιθυμεί το θεσμικό διάλογο με την Πολιτεία -και ήδη η Ολομέλεια έχει αναγγείλει τη διεξαγωγή σχετικής ανοικτής δημόσιας συζήτησης για την αξιολόγηση της 4ετούς εφαρμογής του νέου ΚΠολΔ και τη διατύπωση συγκεκριμένων προτάσεων για τη βελτίωση του ΚΠολΔ.

Ανάλογα ζητήματα, τηρουμένων των αναλογιών, ανακύπτουν με αφορμή τη νομοθέτηση της υποχρεωτικής διαμεσολάβησης, που εμφανίζεται από ειδικούς της εσπερίας ως πανάκεια στο πρόβλημα της δικαστικής συμφόρησης.

Αποτέλεσμα αυτής της ιδεοληψίας είναι ότι βρεθήκαμε αντιμέτωποι με το μέτρο της **υποχρεωτικής διαμεσολάβησης**, που επιδιώχθηκε να εισαχθεί κατά τρόπο που **τραυμάτιζε τον ίδιο το θεσμό της διαμεσολάβησης, καθώς αφ' ενός** εισήγαγε διατάξεις, που επέβαλαν επώδυνο οικονομικό βάρος για την προσφυγή στην δικαιοσύνη, ιδίως στους πλέον αδύναμους οικονομικά διαδίκους και **αφ' ετέρου** υπήγαγε στην υποχρεωτική διαμεσολάβηση διαφορές παντελώς απρόσφορες, όπως οι διαφορές από αυτοκίνητα, όπου η ανισοδυναμία των μερών είναι εκ προοιμίου δεδομένη, ή διαφορές μικρού αντικειμένου, όπως οι διαφορές από οροφокτησία, όπου το υποχρεωτικό προστάδιο λειτουργεί αποτρεπτικά.

Μετά από εργώδεις προσπάθειες του σώματος, οι υπαγόμενες διαφορές περιορίστηκαν ενώ παράλληλα μειώθηκε το κόστος για τους διαδίκους.

Το νέο προσχέδιο νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης για τη διαμεσολάβηση, όμως, μεταβάλλει επί τα χείρω τις ήδη ισχύουσες ρυθμίσεις του ν. 4512/2018 ιδίως κατά το μέρος που α) **καταργεί την υποχρεωτική παράσταση του δικηγόρου** κατά το υποχρεωτικό ενημερωτικό στάδιο και β) **επιτρέπει την ίδρυση και λειτουργία των Κέντρων Εκπαίδευσης Διαμεσολαβητών χωρίς τον καθορισμό ελάχιστων προδιαγραφών λειτουργίας**, που θα εγγυώνται την εύρυθμη λειτουργία και την ποιοτική παροχή των υπηρεσιών.

Δυστυχώς, η υπαγωγή των υποθέσεων αρμοδιότητας τακτικής Μονομελούς διευρύνει υπερβολικά, και σε υποθέσεις ελάσσονος οικονομικού αντικειμένου, την υποχρεωτική διαμεσολάβηση, αντί να περιοριστεί αυτή αποκλειστικά στις υψηλότερου χρηματικού αντικειμένου διαφορές, και πάντοτε σε πιλοτική βάση, προκειμένου να αποτιμηθούν τα αποτελέσματα της εισαγωγής του νέου θεσμού.

Οι νομοθετικές μεθοδεύσεις για την αναγκαστική επιβολή ενός θεσμού, που με τον τρόπο που εισάγεται βρίσκει αντίθετη τη μεγάλη πλειοψηφία του νομικού κόσμου, θα επιφέρουν - αναπόδραστα- τα αντίθετα από τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. Χωρίς την αναγκαία στήριξη και αποδοχή του θεσμού στην πράξη από το νομικό κόσμο, κινδυνεύει να εκφυλιστεί σε ένα **νέο 214^A ΚΠολΔ**, όπου έναντι του προβλεπόμενου αντιτίμου και με την αντίστοιχη βέβαια καθυστέρηση, οι δικηγόροι θα προσθέτουν στο φάκελο ένα τυπικό πρακτικό αποτυχίας της διαδικασίας.

Και αυτό είναι ατυχές διότι η αποξένωση της νομικής κοινότητας με ευθύνη όσων σχεδιάζουν την εισαγωγή του

θεσμού με τον τρόπο αυτό, στερεί από όλους τα οφέλη που θα μπορούσε να προσφέρει η διαμεσολάβηση εάν ετίθετο σε υγιείς βάσεις και εάν προωθείτο «με» και όχι «απέναντι» στο νομικό κόσμο.

Απέναντι σε παρόμοιες προδήλως αλυσιτελείς απόπειρες επιτάχυνσης της δικαιοσύνης, το δικηγορικό σώμα, δίνει σταθερά τον αγώνα για **πραγματικό εκσυγχρονισμό της Δικαιοσύνης**, που περιλαμβάνει τόσο την ποιοτική αναβάθμιση, όσο και την επιτάχυνση.

Το μήνυμά μας είναι σαφές και ευδιάκριτο: **Η Πολιτεία πρέπει να αναλάβει με υπευθυνότητα όλες τις απαραίτητες θεσμικές πρωτοβουλίες ώστε αφ' ενός να ληφθούν τα αναγκαία μέτρα ιδίως για την προώθηση της ηλεκτρονικής δικαιοσύνης και την κάλυψη των τεράστιων κενών σε ανθρώπινο δυναμικό και κτηριακές και υλικοτεχνικές υποδομές στα δικαστήρια, και αφ' ετέρου για την εμπέδωση ουσιαστικού διαλόγου και την εξεύρεση λύσεων στα προβλήματα της χειμαζόμενης δικαιοσύνης με τη συμπόρευση όλων των παραγόντων και συλλειτουργών της, δηλ. των δικηγόρων, των δικαστών και των δικαστικών υπαλλήλων.**

Επειδή έχω μάθει να να μιλάω έξω απ' τα δόντια: πρέπει, με ευθύνη της Πολιτείας, να κάτσουμε όλοι οι θεσμικοί συνομιλητές σ' ένα δωμάτιο και να μη βγούμε μέχρι να έχουν βρεθεί εφαρμόσιμες λύσεις.

Αρκετά με τις ρηματικές διαβεβαιώσεις και τις λεκτικές επιδοκιμασίες. **Οι καιροί ου μενετοί. Είναι η ώρα των έργων.**

Η ηλεκτρονική δικαιοσύνη αποτελεί, αναντίρρητα, την πιο σημαντική πρωτοβουλία στο πλαίσιο της συνολικής

αναβάθμισης της δικαιοσύνης, όπου το κύριο βάρος πέφτει εκ των πραγμάτων στην Πολιτεία.

Μετά από πολύχρονες και επίμονες προσπάθειες για την προώθηση της ηλεκτρονικής δικαιοσύνης (e-justice), κατέστη επιτέλους εφικτό να ολοκληρωθεί επιτυχώς η ψηφιακή υποδομή για την **ηλεκτρονική κατάθεση δικογράφων** σε όλα τα διοικητικά δικαστήρια και (περιορισμένα) στα πολιτικά δικαστήρια της χώρας, μέσα από το **portal.olomeleia.gr** και την διαλειτουργικότητά του με τα **ΟΣΔΔΥ ΔΔ και ΠΠ του Υπουργείου Δικαιοσύνης**.

Αυτή είναι μόνον η αρχή μιας προσπάθειας που πρέπει να συνεχιστεί.

Διεκδικούμε:

- την επέκταση της ηλεκτρονικής κατάθεσης σε **όλα τα δικόγραφα όλων των δικαιοδοσιών** (συμπεριλαμβανομένων των προτάσεων)
- την δυνατότητα **ηλεκτρονικής υποβολής σχετικών**.
- τη δημιουργία **ηλεκτρονικής θυρίδας δίκης** (βασισμένη σε ασφαλή τεχνολογία cloud computing) όπου θα έχουν πρόσβαση στην έκταση που επιβάλλουν οι δικονομικοί κανόνες όλοι οι παράγοντες της δίκης.
- την **προσωποποιημένη πληροφόρηση του δικηγόρου** για την πορεία της υπόθεσης.
- την ειδοποίηση του δικηγόρου του διαδίκου τουλάχιστον με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (email) από τα διοικητικά δικαστήρια σε όσες περιπτώσεις δεν προβλέπεται σήμερα υποχρεωτικά επίδοση εκ του νόμου.

- Την ηλεκτρονική υποβολή αιτήσεων και ηλεκτρονική λήψη πιστοποιητικών από όλες τις γραμματείες των δικαστηρίων.

Επειδή το έργο του δικηγόρου δεν περιορίζεται στα δικαστήρια, διεκδικούμε επίσης:

- τη δυνατότητα ηλεκτρονικής πρόσβασης στις βάσεις δεδομένων όλων των Κτηματολογικών Γραφείων που έχουν ψηφιοποιηθεί, ώστε οι έλεγχοι τίτλων να μπορούν να διενεργούνται ψηφιακά και απομακρυσμένα.
- τη δυνατότητα ηλεκτρονικής υποβολής αιτήσεων καταχώρισης εγγραπτέων πράξεων, με ηλεκτρονική πληρωμή του παραβόλου,
- τη δυνατότητα άμεσης λήψης πιστοποιητικών και αντιγράφων κτηματολογικών φύλλων και κτηματογραφικών αποσπασμάτων ηλεκτρονικά.

Η μετάβαση στην ψηφιακή εποχή στον πολύπαθο χώρο της Δικαιοσύνης, θα επιταχύνει την παραγωγή του δικαιοδοτικού έργου, θα μειώσει την ταλαιπωρία δικηγόρων και εν γένει των συναλλασσομένων με τις δικαστικές υπηρεσίες, και θα οδηγήσει σε σημαντική εξοικονόμηση πόρων, οι οποίοι τώρα κατασπαταλώνται.

Βεβαίως, η ηλεκτρονική δικαιοσύνη δεν είναι πανάκεια και το γνωρίζουμε. Είναι αδήριτη αναγκαιότητα να αποκατασταθούν άμεσα οι ελλείψεις και τα προβλήματα που παρατηρούνται καθημερινά στα δικαστήρια. Αναφέρομαι ιδίως, στην αντιμετώπιση των **ελλείψεων σε δικαστές , δικαστικούς υπαλλήλους, κτηριακές υποδομές και αναλώσιμα ιδίως στα**

πρωτοβάθμια δικαστήρια των μεγάλων πόλεων, όπου τις ελλείψεις πολύ συχνά καλύπτουν εξ ιδίων οι Σύλλογοι.

Τα ποσοτικά μεγέθη δεν εξαντλούν τον προβληματισμό. Η αναβάθμιση πρέπει να είναι πάνω απ' όλα ποιοτική.

Απαιτούνται θεσμικές δικλείδες ασφαλείας που θα διασφαλίζουν ότι η δικαιοσύνη απονέμεται κατά τρόπο ανεξάρτητο, με τις απαιτούμενες εγγυήσεις ορθότητας και ευθιδικίας. Και για να το πετύχουμε αυτό πρέπει να απαλλαγούμε όλοι από το συντεχνιασμό -και οι δικαστές και οι δικαστικές ενώσεις που συχνά αισθάνονται ότι έχουν αυξημένη επιρροή στα κέντρα λήψης πολιτικών αποφάσεων- και με αυτοπεποίθηση να πάμε όλοι μαζί το νομικό μας πολιτισμό ένα βήμα μπροστά.

Όπως έχουμε και άλλες φορές πει, θεωρούμε αναγκαία:

- **Την προαγωγή των δικαστικών λειτουργών κατ' αξίαν, ώστε να επιλέγονται οι άριστοι και όχι οι αρεστοί.** Είναι οξύμωρο να υπάρχει πλειάδα δικαστικών αποφάσεων για την εφαρμογή της αρχής της αξιοκρατίας, ήτοι της ανελίξεως των δημοσίων λειτουργών αλλά και των ιδιωτικών υπαλλήλων στις προαγωγικές τους κρίσεις, κατά τον λόγο της προσωπικής τους αξίας, και την ίδια στιγμή το νομολογιακό αυτό κεκτημένο να παροράται προκλητικά εντός των κόλπων της Δικαιοσύνης. Η αρχή της αξιοκρατίας δεν πρέπει να εφαρμόζεται μόνο εξωστρεφώς, αλλά και ενδοστρεφώς.
- **Τη ριζική αναθεώρησης του τρόπου διεξαγωγής της επιθεώρησης, ώστε με συγκεκριμένα και μετρήσιμα μεγέθη να αξιολογείται η ορθότητα της δικανικής κρίσης,**

η ουσιαστική γνώση, η καλλιέργεια και το ήθος του δικαστικού λειτουργού, μέσω των οποίων και μόνο διασφαλίζεται εν τέλει η πραγματική ανεξαρτησία της γνώμης του. Η επιθεώρηση, όπως κάθε είδους αξιολόγηση, εκφυλίζεται όταν όλοι οι λειτουργοί χαρακτηρίζονται συλλήβδην «άριστοι», και ο έλεγχος στηρίζεται σε μικρό αριθμό αποφάσεων που οι ίδιοι επιλέγουν.

- Τη θέσπιση **Κώδικα Δεοντολογίας** που θα διέπει τις σχέσεις δικαστών και δικηγόρων. Δυστυχώς, στο κάλεσμα αυτό δεν έχουμε βρει την αναμενόμενη ανταπόκριση από την πλευρά των δικαστικών ενώσεων, που έχουν περιοριστεί σε λεκτική μόνο επιδοκιμασία του εγχειρήματος. Αναμένουμε ακόμα -μετά από δύο και πλέον χρόνια- την ανάληψη κοινής δράσης. Μόνο έτσι θα αποδείξουμε ότι οι κινούμαστε όλοι ομόρροπα για την ορθή και ταχεία απονομή της δικαιοσύνης. Χωρίς την εμπέδωση σχέσεων αμοιβαίου σεβασμού μεταξύ δικαστών και δικηγόρων όπως επιτάσσει ο νόμος (άρθρο 2 ΚωδΔικ) και η δικαστική και δικηγορική δεοντολογία, χωρίς απομόνωση και καταδίκη των καταχρηστικών συμπεριφορών από όπου και αν προέρχονται, δεν μπορούμε να πάμε μπροστά.
- Την **επανεξέταση δικονομικών αντιλήψεων**, που υπονομεύουν την αρχή της ευθιδικίας και φαλκιδεύουν την ορθή τεκμηρίωση των δικαστικών κρίσεων, όπως η αξιοκατάκριτη κατά τη γνώμη μου κρατούσα νομολογιακή άποψη για την εφαρμογή της περίπτωσης 11 άρθρου 559 ΚΠολΔ, σύμφωνα με την οποία ικανοποιείται η δικονομική τάξη και μόνο με την τυποποιημένη φράση της εκάστοτε αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι «έχουν ληφθεί

υπόψη όλα τα έγγραφα που επικαλούνται και προσκομίζουν οι διάδικοι», χωρίς να επιχειρείται ενδεικτική, έστω, αναφορά σε κάποια απ' αυτά, ακόμη και αν είναι καταλυτικά ως προς τις παραδοχές της απόφασης.

Κάποιοι ίσως πουν ότι το δικηγορικό σώμα έχει γίνει κουραστικό ζητώντας τα παραπάνω.

Τους απαντώ με μια ιστορική φράση του Νίκου Καζαντζάκη:

«Νιώθω, σαν να χτυπάμε τα κεφάλια μας στα σίδερα. Πολλά κεφάλια θα σπάσουν. Μα κάποια στιγμή, θα σπάσουν και τα σίδερα»!

Είναι καιρός να υπερβούμε τις συντεχνιακές αντιλήψεις, να σπάσουμε τα αυτοποιητικά συστήματα, για το καλό όλων, μα κυρίως για το καλό της ίδιας της Δικαιοσύνης που ταχθήκαμε να υπηρετούμε.

Επειδή *«έχω την ιδιοτροπία να πιστεύω στον εαυτό μας»*, όπως έλεγε ο Γ. Σεφέρης, σήμερα από τη Λάρισα στέλνουμε ένα ηχηρό μήνυμα προς όλους. Όπως και στο ασφαλιστικό, έτσι και στον αγώνα για μια καλύτερη, ποιοτικά αναβαθμισμένη και ταχεία κατ' απονομήν δικαιοσύνη, θα είμαστε μπροστάρηδες, χωρίς να υπολογίζουμε το προσωπικό ή το συντεχνιακό κόστος. Το οφείλουμε σε μας, στους συναδέλφους μας, στο νομικό κόσμο, στην ίδια τη δικαιοσύνη και εν τέλει στον ελληνικό λαό εν ονόματι του οποίου και μόνον απονέμεται και πρέπει να απονέμεται.

